

Na temelju članka 15. stavak 2. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 86. sjednici održanoj 7. svibnja 2009. godine, donijelo je

PRAVILNIK O MJERAMA KONTROLE BRUCELOZE MALIH PREŽIVAČA

Članak 1. (Predmet Pravilnika)

Radi ostvarivanja jedinstvenog modela kontrole i suzbijanja bruceloze malih preživača (ovaca i koza) u Bosni i Hercegovini primjenjuju se mjere predviđene Pravilnikom o mjerama kontrole bruceloze malih preživača (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Članak 2. (Značenje pojmova)

Pojmovi upotrijebljeni u Pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **Životinja** - su ovce i koze (mali preživači);
- b) **Stado** - je životinja ili skupina životinja koje se drže na imanju, a ako se na imanju odvojeno drži više od jednoga stada, sve odvojene skupine životinja moraju imati isti zdravstveni status;
- c) **Posjed/imanje** - je svaki objekat, zgrada ili mjesto, a u slučaju otvorenog prostora, bilo koje mjesto na kojem se stada životinja uzgajaju, drže ili se na neki drugi način sa njima postupa;
- d) **Epidemiološka jedinica** - je jedinica lokalne samouprave na kojoj djeluje jedna ili više veterinarskih organizacija;
- e) **Službeni nadzor** - je nadzor nad provođenjem mjera određenih ovim Pravilnikom koji provode mjerodavni veterinarski inspektori entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
- f) **Službena potvrda bruceloze** - je pozitivan rezultat laboratorijske pretrage uzorka krvi životinje s posjeda uzetog na temelju naredbe mjerodavnog veterinarskog inspektora i urađene u ovlaštenoj dijagnostičkoj laboratoriji propisanim laboratorijskim metodama;
- g) **Mjerodavna tijela** - su Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: UZV BiH), entitetska ministarstva poljoprivrede, Odjel za poljoprivredu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, županijska i općinska tijela mjerodavna za veterinarske poslove;
- h) **Veterinarska organizacija** - je pravni subjekt ovlašten od strane mjerodavnih tijela za obavljanje veterinarske djelatnosti.

Članak 3. (Postavljanje sumnje)

- 1) Vlasnik je dužan, bez odlaganja, izvijestiti najbližu veterinarsku organizaciju o svakoj promjeni zdravstvenog stanja životinja na posjedu/imanju i obavezno prijaviti svaki slučaj pobačaja životinja.
- 2) Veterinar obavezno postavlja sumnju na brucelozu u slijedećim slučajevima:
 - a) pojava pobačaja kod životinja u zadnjoj trećini graviditeta;
 - b) zaostajanje posteljice nakon pobačaja;
 - c) dijagnoza orchitisa i epididimitisa kod muških životinja;

- d) pozitivan rezultat Roze Bengal testa (RBT);
- e) utvrđena epidemiološka veza sa zaraženim posjedom/ imanjem.

Članak 4.
(Postupak u slučaju postavljanja sumnje)

- 1) Mjerodavni veterinar koji na poziv vlasnika ili na temelju vlastite procjene posumnja na postojanje bruceloze na imanju, u stadu ili kod pojedinačne životinje dužan je obavijestiti mjerodavnog veterinarskog inspektora koji odmah i bez odgađanja naređuje provođenje postupaka za potvrđivanje ili isključivanje bolesti, i to:
 - a) stavljanje imanja iz stavka (1) ovog članka pod službeni nadzor;
 - b) izdvajanje i izolaciju unutar imanja te laboratorijsku pretragu sumnjivih životinja;
 - c) označavanje i popisivanje svih životinja na imanju;
 - d) zabrana prometa životinja sa i/ili na imanje;
 - e) zabrana stavljanja u promet proizvoda životinjskog podrijetla namijenjenih ishrani ljudi (sir, mlijeko);
 - f) zabrana stavljanja u promet stajnjaka (đubriva).
- 2) Mjerodavni veterinarski inspektor provodi službeni nadzor provođenja navedenih mjera sve dok se sumnja na brucelozu službeno ne isključi ili prisustvo bolesti potvrdi.
- 3) Sumnja na brucelozu na imanju prestaje, ako je pretragom krvi svih sumnjivih životinja, propisanim dijagnostičkim metodama, dobijen negativni rezultat.

Članak 5.
(Postupak u slučaju službene potvrde)

- (1) Imanje se smatra zaraženim ako se kod barem jedne životinje na posjedu službeno potvrdi bruceloza.
- (2) Ako je bruceloza malih preživača službeno potvrđena na imanju, mjerodavni veterinarski inspektor dužan je narediti minimalno sljedeće mjere u cilju sprečavanja širenja bolesti:
 - a) zabraniti svako kretanje iz/u zaraženo dvorište, osim ako se životinje iz zaraženog stada upućuju na klanje;
 - b) izdvajanje i izolaciju životinja kod kojih je bruceloza službeno potvrđena, te popis ušnih markica izdvojenih životinja;
 - c) vađenje krvi svim životinjama na imanju i upućivanje na laboratorijsku pretragu;
 - d) obavezno uklanjanje s imanja svih životinja kod kojih je službeno potvrđena bruceloza;
 - e) držanje mlijeka od zaraženih životinja na imanju na posebnom mjestu, odvojeno od mlijeka zdravih životinja;
 - f) mlijeko od pozitivnih životinja smije biti upotrijebljeno samo na imanju sa kojeg potječe, pod uslovom da je prošlo odgovarajuću termičku obradu, samo kao hrana za životinje;
 - g) mlijeko od nezaraženih životinja na zaraženom imanju može biti stavljeno u promet samo ako je prošlo odgovarajuću termičku obradu;
 - h) neškodljivo uklanjanje pobačenih fetusa, lohija, placenti i uginulih životinja potrebno je provesti čim prije;
 - i) dezinfekciju zaraženog objekta i zaraženog dvorišta, te predmeta sa kojima je zaražena životinja bila u dodiru;
 - j) dezinfekcija i neškodljivo uklanjanje (zakopavanje) prostirke, slame, stelje i gornjih slojeva zemlje gdje je boravila zaražena životinja;
 - k) odlaganje stajnjaka s mjesta gdje su boravile zaražene životinje, tako da do njega životinje na farmi ne mogu doći. Takav stajnjak (čvrsti ili u tekućem stanju) mora biti tretiran

odgovarajućim, odobrenim dezinficijensom i odložen najmanje tri nedjelje i ne smije koristiti za đubrenje vrtnog povrća koje se stavlja u promet;

1) epidemiološko istraživanje u okviru kojeg moraju biti prikupljeni, najmanje, sljedeći podaci:

- 1) broj životinja u stadu;
- 2) broj i vrsta prijemčivih životinja na imanju;
- 3) kretanje životinja sa i na imanje u posljednjih šest mjeseci;
- 4) vrijeme pojave prvih znakova bolesti;
- 5) mogući izvori zaraze na zaraženom imanju;
- 6) popis drugih imanja koja posjeduju životinje, a koje su mogle biti zaražene iz istog/istih izvora;
- 7) pretraživanje svih životinja, starijih od šest mjeseci, na imanju/imanjima koja su epidemiološki povezana sa zaraženim imanjem.

Članak 6. **(Uklanjanje životinja sa posjeda)**

(1) Životinje sumnjive na brucelozu i životinje kod kojih je službeno potvrđena bruceloza, mogu se ukloniti sa imanja samo na jedan od sljedećih načina:

- a) upućivanjem na sanitarno klanje, u klaonicu koju za to odredi mjerodavni veterinarski inspektor, ili;
- b) eutanazijom i neškodljivim uklanjanjem leševa pod nadzorom mjerodavnog veterinarskog inspektora.

(2) Životinje kod kojih je službeno potvrđena bruceloza obavezno se uklanjaju sa imanja čim prije, a najkasnije sedam dana nakon što je vlasniku ili držatelju pozitivnih životinja dostavljeno rješenje o provođenju mjera uklanjanja životinja sa imanja.

(3) Procedure za utvrđivanje visine naknade i postupak za isplatu naknade za uklonjene životinje iz stada provode se sukladno s čl. 46. i 47. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini.

Članak 7. **(Mjere nakon uklanjanja životinja s posjeda)**

(1) Nakon uklanjanja životinja, sukladno s člankom 6. ovog Pravilnika, a prije uvođenja novih životinja na imanje, objekat i druga mjesta na/u kojima se drže životinje, oprema za mužu, pribor za čišćenje koji se koristi u radu sa životinjama moraju biti oprani, dezinfikovani, pod službenim nadzorom i sukladno s preporukama mjerodavnog veterinarara.

(2) Ponovno korišćenje pašnjaka na kojima su pasle zaražene životinje dopušteno je 60 dana nakon što je posljednja zaražena životinja napustila te pašnjake.

(3) Prijevozna sredstva kojima su prevožene zaražene životinje moraju biti oprana i dezinfikovana pod službenim nadzorom i sukladno s preporukama mjerodavnog veterinarara.

(4) Novonabavljene životinje za rasplod ne smiju biti uvedene na imanje na kojem je bilo provedeno uklanjanje životinja s posjeda, sukladno s člankom 6. ovog Pravilnika, sve do proglašenja prestanka bolesti na posjedu, sukladno s člankom 8. ovog Pravilnika.

Članak 8. **(Prestanak bolesti)**

(1) Smatra se da je bruceloza malih preživača na imanju prestala nakon uspješnog provođenja svih mjera navedenih u čl. 5., 6. i 7. Pravilnika.

(2) Utvrđivanje statusa (stada, općina, regija, zemlje) slobodnih od bruceloze će se vršiti nakon prestanka vakcinacije po posebno urađenom programu i sukladno s preporukama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (OIE).

Članak 9. (Liječenje životinja)

- (1) Zabranjeno je liječenje životinja oboljelih od bruceloze.
- (2) Nakon završetka vakcinacije primijenit će se Program kontrole statusa malih preživača i uspostaviti način za sticanje i zadržavanje statusa stada slobodnog od bruceloze, općine slobodne od bruceloze, regije slobodne od bruceloze i konačno države slobodne od bruceloze.

Članak 10. (Vakcinacija životinja)

- (1) Sve ovce i koze u Bosni i Hercegovini se moraju vakcinisati vakcinom Rev 1 pripremljenom za konjunktivalnu aplikaciju.
- (2) Vakcinišu se i sve mlade životinje (jagnjad, jarad) od 3 do 6 mjeseci starosti.
- (3) Vakcinacija je jednokratna.
- (4) Vakcinaciju vrše isključivo dipl.veterinari (dr. vet. med.) primjenjujući sve potrebne mjere zaštite.
- (5) Materijal upotrijebljen tokom vakcinacije se smatra biološki kontaminiranim i mora se uništiti termičkim tretmanom od najmanje 10 minuta pri temperaturi od najmanje 100oC i neškodljivo odložiti.

Članak 11. (Identifikacija životinja)

- (1) Sve vakcinisane životinje moraju biti identifikovane.
- (2) Identifikacijska markica s oznakom entiteta ili Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine postavlja se, sukladno s važećim propisima mjerodavnih tijela entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i sadrži identifikacijski broj životinje. Vakcinalna markica sa oznakama: veliko latinično slovo V (vakcinisano) i godine u kojoj je vakcinacija provedena, postavlja se na drugo, odnosno slobodno uho.
- (3) Identifikacione markice moraju odgovarati standardima za vrstu životinja, a nakon postavljanja moraju biti u položaju koji ne izaziva kompresiju na tkivo ušne školjke, već lako pokretne.
- (4) Mjerodavna veterinarska organizacija koja je izvršila vakcinaciju i identifikaciju životinja dužna je formirati i voditi upisnik svih posjeda ovaca i koza koji se nalaze na području njihove mjerodavnosti, evidentirati svako uzorkovanje, dostavljanje uzoraka krvi na laboratorijsku pretragu, te čuvati rezultate laboratorijskih nalaza, evidentirati svaki promet životinja sa i na posjed koji se nalazi u upisniku, tako da se u svakom trenutku može nesumljivo utvrditi podrijetlo i zdravstveni status životinja na posjedu.
- (5) Entitetska ministarstva i Odjel za poljoprivredu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, će formirati bazu podataka za male preživare, a nakon uspostavljanja jedinstvenog sistema identifikacije malih preživača u Bosni i Hercegovini podatke iz baze ustupiti Agenciji za obilježavanje životinja.

Članak 12.
(Uporaba proizvoda od vakcinisanih životinja)

- 1) Vakcinisane životinje se ne mogu klati tri mjeseca nakon vakcinacije, osim u posebnim slučajevima, kada se tretiraju kao seropozitivne životinje, postupkom opisanim u članku 6. stavak (1) točka a) ovog Pravilnika;
- 2) Mlijeko vakcinisanih životinja se ne može koristiti za ljudsku uporabu četiri tjedna nakon vakcinacije;
- 3) Mlade životinje (jagnjad i jarad) mogu sisati mlijeko majki koje su vakcinisane;
- 4) Nakon isteka ograničenja za uporabu mlijeka navedenog u stavku (2) ovog članka, mlijeko se prije uporabe za ljudsku ishranu mora termički obraditi (pasterizovati),
- 5) Dozvoljena je priprema mliječnih proizvoda samo od termički obrađenog (pasterizovanog) mlijeka.
- 6) Meso koje potječe od vakcinisanih životinja se nakon termičke obrade koristi za ljudsku uporabu.
- 7) Mamarni kompleks (vime), reproduktivni organi i krv vakcinisanih životinja u slučaju klanja prije perioda navedenog u stavku (1) ovog članka, se nakon klanja odbacuju.

Članak 13.
(Promet životinja)

- (1) Promet životinja se može provoditi samo uz propisanu veterinarsku dokumentaciju;
- (2) Vakcinisane životinje se ne mogu stavljati u promet četiri tjedna nakon vakcinacije.

Članak 14.
(Uvođenje ovaca i koza u stado)

- (1) U stado se mogu uvesti isključivo zdrave vakcinisane odrasle životinje (ovce i koze) i mlade životinje (jagnjad i jarad) starosne dobi od tri do šest mjeseci, sukladno s odredbama članka 10. i članka 13. ovog Pravilnika.
- (2) Nevakcinisane životinje se prije uvođenja u stado moraju dijagnostički ispitati na brucelozu, a nakon dobijenih negativnih rezultata izvršit će se vakcinacije sukladno sa člankom 10. ovog Pravilnika.

Članak 15.
(Sezonska ispaša životinja)

- (1) Na sezonsku ispašu mogu se upućivati isključivo zdrave vakcinisane životinje.
- (2) Ako je bruceloza dijagnostikovana kod životinja koje su se vratile sa sezonskih pašnjaka i koje su na pašnjacima boravile zajedno sa životinjama s drugih posjeda, sve životinje koje su bile u direktnom ili indirektnom kontaktu sa životinjama sa zaraženog imanja smatraju se sumnjivim, te se na svim imanjima na kojima su boravile takve životinje primjenjuju procedure opisane u članku 4. Pravilnika.
- (3) U slučajevima opisanim u stavku (2) ovog članka, mjerodavni veterinarski inspektor je dužan obavijestiti UZV BiH i sva druga mjerodavna tijela na čijem području se nalaze imanja na kojima borave sumnjive životinje.

Članak 16.
(Provođenje laboratorijskih pretraga)

(1) Laboratorijske pretrage na brucelozu malih preživača mogu se provoditi samo u ovlaštenim veterinarskim dijagnostičkim laboratorijama;

(2) Potvrdni testovi (konfirmacioni) se provode sukladno s odredbama Odluke o određivanju ovlaštenih laboratorija u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH," br.68/05 i 90/05), te odredbama Odluke o zaraznim bolestima ("Službeni glasnik BiH," broj 44/03).

Članak 17.
(Program monitoringa i provjera imunogenosti vakcine)

(1) Program monitoringa bruceloze malih preživača provodi se na reprezentativnom broju životinja, kako slijedi.

a) kontrola imunološkog statusa reprezentativnog broja mladih životinja izvršit će se 15 do 20 dana nakon izvršene vakcinacije;

b) kontrola zdravstvenog statusa odraslih životinja će se provoditi na reprezentativnom broju životinja, po isteku najmanje jedne godine nakon vakcinacije, u cilju otkrivanja i uklanjanja seropozitivnih reaktora iz stada;

c) seropozitivne odrasle životinje će se uklanjati iz stada na način opisan u članku 6. stavku (1) točka a) ili b) ovog Pravilnika;

(2) Program monitoringa imunološkog statusa mladih životinja i kontrole zdravstvenog statusa odraslih životinja, donosi UZV BiH posebnim uputstvom.

Članak 18.
(Prijelazne odredbe)

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Odluka o mjerama kontrole bruceloze malih preživača i uvjetima za određivanje zdravstvenog statusa stada ovaca i koza u vezi sa brucelozom malih preživača ("Službeni glasnik BiH" broj 70/05).

Članak 19.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM, broj 112/09
7. svibnja 2009. godine
Sarajevo
Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Nikola Špirić**, v. r.